

ÇOCUK İSTİSMARI HAKKINDA ANNE BABALARIN BİLMESİ GEREKENLER

FİZİKSEL İSTİSMAR
CİNSEL İSTİSMAR
DUYGUSAL İSTİSMAR

Değerli anne ve babalar,

Ülkemizde son yıllarda adli makamlara bildirilen istismar vakalarında ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle cinsel istismar vakalarındaki artış oldukça dikkat çekicidir.

Konuyla ilgili yapılan az sayıdaki araştırma sonuçlarına göre 18 yaş altı çocukların yarısından çoğu fiziksel istismara maruz kalırken yine 18 yaş altı her 10 çocuktan en az 2'sinin cinsel istismara maruz kaldığı görülmektedir. Bu verilerin adli mercilere yansıyan vakalardan elde edildiğini düşünürsek bir de açığa çıkmayanlar ya da adli mercilere yansımayanlar eklendiğinde bu oranın çok daha fazla olacağını tahmin etmek zor olmayacaktır.

Aşağıda genel olarak istismar ve türleri hakkında bilgi vermekle birlikte özellikle cinsel istismar konusunda sizlere ayrıntılı bir şekilde bilgi vermeyi amaçlıyoruz. Amacımız sizleri kaygılandırmak ya da paniğe sevk etmek değildir. Amacımız: anne baba olarak önce sizin konuyla ilgili sağlıklı bir bilgi sahibi olmanızı, daha sonra da *-uygun bir yaklaşım ve üslupla-* çocuklarınıza gerekli bilgilendirmeyi yapmanızı sağlamaktır.

İstismar Nedir?

Erişkinlerin, henüz reşit olmamış (18 yaş altı) kişilere karşı doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleştirdikleri her türlü kötü muameleye istismar denir.

Söz konusu kötü muamele, fiziksel, duygusal ve cinsel istismar olmak üzere üç boyutta karşımıza çıkmaktadır.

Fiziksel İstismar: Çocukta yaralanma, yanma, zehirlenme, kırık çıkık veya ölümle sonuçlanabilecek (kaza durumları hariç) her türlü kasıtlı erişkin davranışıdır.

Fiziksel istismarın en sık görülen şekli çocuğa fiziksel şiddet uygulamak; dövmek şeklindedir. Fiziksel istismar en yaygın ve tespit edilmesi en kolay olan istismar türüdür.

Daha çok anne baba, öğretmen, bakıcı gibi çocuğa bakıp yetiştirmekle yükümlü kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Fiziksel istismara maruz kalan çocuklar genellikle aşırı içe dönük, ürkek ve yüksek kaygılı çocuklar olabilmektedirler.

Duygusal İstismar: Çocuğu, duygusal boyutta olumsuz etkileyecek, gelişimini engelleyecek her türlü davranış duygusal istismardır.

Duygusal istismar, en sık uygulanan buna karşın tespit edilmesi en zor olan istismar türüdür. Duygusal istismarın belirtilerinin ve olumsuz sonuçlarının ortaya çıkması uzun zaman almaktadır.

Duygusal istismar genellikle sık sık eleştirme, aşağılama, önemsememe, korkutma, lakap takma, küçük düşürme, ayırım yapma, alay etme, aşırı baskı yapma, yaşından fazla sorumluluk bekleme... v.b. şeklinde görülmektedir.

Duygusal istismara maruz kalan çocuklarda genellikle kendine güvensizlik ve depresif davranışlar görülebilmektedir.

Cinsel İstismar: Çocuğun, kendisinden büyük bir kişi tarafından, cinsel doyum sağlamak amacı ile kullanılması, fuhşa zorlanması ya da pornografi gibi türlü suçlarda cinsel obje olarak kullanılmasıdır.

Cinsel istismar üç şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Dokunmanın olmadığı cinsel istismar:

İstismarcının çocuğa yönelik müstehcen konuşmaları,
Cinsel organını göstermesi (teşhircilik),
Pornografik resimler göstermesi, filmler izlettirmesi,
Açıkça veya gizlice çocuğu çıplakken gözlemesi (röntgencilik)

Dokunmanın yer aldığı cinsel istismar:

İstismarcının cinsel haz amacıyla çocuğun vücuduna dokunması veya çocuğu kendi vücuduna dokundurtması
Çocuğun müstehcen yayınlara malzeme olarak kullanılması,
Fuhuş yapmaya zorlanması gibi eylemleri kapsar.

Şiddet kullanarak yapılan cinsel istismar: İstismarcının, çocukla cinsel ilişki yaşadığı istismar türüdür.

Cinsel istismar aile içi ve aile dışı diye de ikiye ayrılmaktadır. Aile içi cinsel istismara enest denmektedir.

Enest: Çocuğa karşı birinci derece akrabaları tarafından cinsel tacizde bulunulması (Baba, kardeş, dede, dayı, amca)

Enest vakalar cinsel istismarda en sık görülen ancak en az açığa çıkan (%10) istismar türüdür.

Cinsel İstismarcı Kimdir?

İstismarcıların %96'sı erkek, %63,5'u çocuğun tanıdığı, hatta %25'nin de 1. ve 2.derece akraba olduğu belirlenmiştir.

İstismarcılar, genelde serseri görünümlü tipler ya da yabancılar değildir. Sanılanın aksine çocukların güvenini kazanabilen, onlarla yakın ilişki kurabilen, düzgün görünümlü, çevresi tarafından iyi kalpli, babacan, yardım sever, düşünceli, kibar, vb. biri olarak tanınan insanlardır. Bu özelliklerinden dolayı kimse onlardan şüphelenmez.

İstismarcı: aile içinde ebeveynler, üvey ebeveynler, kardeşler ya da diğer akrabalar, aile dışında ise arkadaş, komşu, çocuk bakıcısı, öğretmen ya da nadiren yabancı biridir.

Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Yaş'a Göre Dağılımları:

Cinsel istismara uğrayanların:

%71'i kız,

%29'u erkek çocuklardır.

Cinsel istismara maruz kalan çocukların:

%30'unun 2-5 yaş,

%40'ının 6-10 yaş,

%30'unun 11-17 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Bir başka deyişle kurbanların %70'ini küçük yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır.

**Bu veriler adli birimlere intikal eden olgulardan elde edilmiştir.*

İstismarla ilgili ailedeki risk faktörleri nelerdir?

- Anne babanın çocukluk dönemlerinde istismara maruz kalmış olması,
- Genç yaşta anne baba olma,
- Ailede alkol ya da madde kullanımı,
- Anne babadan birinin ya da her ikisinin olmaması,(ölüm, ayrılık ya da uzakta olma)
- Ebeveynlerin üvey olma durumu,
- Annenin gece çalışmak zorunda olması,
- Tek odalı evde kalınması,
- Aile içi çatışmalar,
- Ebeveyn çocuk ilişkisinde bozukluk,
- İşsizlik, maddi imkânsızlıklar, hastalıklar,
- Aile bireylerinde görülen psikiyatrik bozukluklar, cinsel sorunlar

Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklarda Görülebilen Belirtiler nelerdir?

- Başka hiçbir nedenle açıklanamayan parmak emme, altını ıslatma gibi gerileme belirtileri (küçük çocuklarda)
- Uyku bozuklukları (uykuya dalamama, sürekli kâbus görme)
- Yeme bozuklukları,
- Okul başarısında sebepsiz ani düşme ya da okulu reddetme,
- Sosyal etkinliklere katılmada azalma,
- Suçluluk ya da gizemli davranışlar,
- Öfke patlamaları, olağandışı saldırganlık,
- Depresyon belirtilerinin başlaması,
- Cinsellikle ilgili her şeyden kaçınma ya da aşırı ilgi gösterme,
- Çocuğun yaşına uygun olmayan bir biçimde cinsel bilgiye sahip olması, sorular sorması,

- Cinsel içerikli oyunlar oynaması, baştan çıkarıcı davranışlarda bulunması, mastürbasyon yapması,
- Kendini değersiz hissetme, suçluluk duygusu,
- İntihar davranışı görülebilir.

Çocuklar yaşadıklarını neden anlatmak istemezler...

- Kendilerine inanılmayacağından korkarlar.
- İstismarcının tehditlerinden korkarlar.
- Cezalandırılma korkusu yaşayabilirler.
- Kendilerinin de suçlu olduğunu düşünebilirler.
- Nasıl anlatılacağını bilmeyebilirler.
- Büyüklerle konuşmaktan utanırlar, korkarlar.
- Yaşanılan olayı anlattığında daha kötü olaylara sebep olacağını düşünür.
- Nasıl ifade edeceğini bilmeyebilir.
- Maruz kalınan eylemin ne anlama geldiğini bilmeyebilir.

Çocuğunuzun cinsel istismara uğradığını düşünüyorsanız:

- Yaşadıklarını anlatması konusunda onu cesaretlendirin.
- Çocuğunuza inanın.
- Çocuğunuzun suçlamayın, yanlış bir şey yapmadığı konusunda ona güvence verin.
- Çocuğun anlatmasını engelleyecek duygusal tepkilerden kaçının. Olağan davranın.
- Olmayan şeyleri anlatmaması konusunda onu uygun bir dille uyarın.
- Çocuğunuza güvende olduğunu, artık kimsenin ona zarar veremeyeceği ve onu koruyacağınızı ifade edin.
- Çocuğun çeşitli kişiler tarafından tekrar tekrar sorgulanmasına izin vermeyin.
- Doğru yerden yardım isteyin.

Sonrasında:

- Konuyu sürekli çocuğun yanında konuşup tartışarak gündemde tutmayın.
- Çocuk konuyla ilgili konuşmak istediğinde mutlaka konuşup onu rahatlatın.
- Tekrar olmaması için cinsel istismar konusunda onu eğitin.

Çocuğum Cinsel İstismara Uğradı! Ne yapmam lazım?

- Öncelikle çocuğunuzun suçlu değil mağdur olduğunu bilin. Çocuğunuzun yargılamadan dinleyin, onun yanında olduğunuzu hissettirin.
- İstismarın olduğunu gösteren delillerin kaybolmasına müsaade etmeyin. (giysiler üzerinde temizlik yapmak, silmek, değiştirmek, çöpe atmak, çocuğu banyo yaptırmak delillerin kaybolmasına sebep olabilir.)

- Durumu en yakın karakola ya da savcılığa bildirin.
- En kısa sürede bir sağlık kurumundan rapor alın.
- Çocuğunuz için bir sağlık kuruluşundan ya da bir profesyonelden psikolojik destek alın.

Çocuklarımızı Cinsel İstismardan Korumak İçin Neler Yapabiliriz?

1.Çoğunuzla sağlıklı bir iletişim kurun.

Çocuğunuz, başına ne gelirse gelsin, ne yaşarsa yaşasın bunu sizinle korkmadan, çekinmeden paylaşabileceğini bilsin. Ona bu konuda güvence verin. Ona kendisini rahatsız eden durumları size rahatlıkla söyleyebileceğini ifade edin.

2. Cinsellik konusunda çocuklarınızı bilgilendirin.

Çocuğunuz muhtemel tacizlere karşı korunabilmesi için sağlıklı bir cinsel bilgiye ihtiyacı vardır. Çocuğunuzun cinsel konularla ilgili sorularını cevaplamaktan çekinmeyin. Ona gelişim dönemlerine uygun bilgiler verin. Çocuğunuzun cinsellikle ilgili en doğru bilgileri sizden alabileceğini unutmayın.

3-Bedenini korumayı öğretin.

Çocuğunuza bedenlerinin kendine ait olduğunu, özellikle iç çamaşırları ile kapatılan bölgelerin çok özel bölgeler olduğunu ve kimsenin bu bölgelere dokunma hakkının olmadığını anlatın.

4-Güvenliğini sağlamayı öğretin.

Çocuğunuza güvende olma hakkı olduğunu ve kimsenin bunu elinden alamayacağını söyleyin.

Çocuğunuza, güvenliğini korumak için gerekirse kendisine zarar vermeye çalışan kişiden kaçmak, yüksek sesle bağırmak ve onu tekmelemek gibi bazı kural dışı davranışlarda bulunabileceğini anlatın.

5- Sizden izin alarak hareket etmesi gerektiğini öğretin.

Çocuğunuzun arkadaşlarını ve ailelerini iyi tanıyın. Sizden izinsiz arkadaş ve komşu evlerine gitmemesi gerektiğini, sizden habersiz başkalarının arabasına binmemesi gerektiğini, inşaatlarda, boş, terk edilmiş evlerde, bodrumlarda, sizin bilginiz olmadan oynamaması gerektiğini öğretin.

6- Sanal ortamda (internette) nasıl davranması gerektiği konusunda bilgi verin.

Sanal ortamlarda tanımadığı insanlarla kesinlikle arkadaşlık yapmaması gerektiğini, internette ve cep telefonundan özel görüntülerini paylaşmaması gerektiğini öğretin.

7-'Hayır' demeyi öğretin.

Çocuğunuza, herhangi birinin ona isteği dışında dokunmaya kalkması ya da onu incitmeye kalkması durumunda kesin bir dille 'hayır' demesi gerektiğini öğretin.

" Birisi sana istemediğin şeyler yaptığında ya da yaptırmaya çalıştığında ona hayır diyebilirsin. Bu yanlış bir şey değildir"

8-Yardım istemeyi öğretin:

Biri ona kötü, rahatsız edici bir şey yaparsa büyüklerinden, arkadaşlarından ya da çevredekilerden yardım istemesi gerektiğini öğretin.

9-Bazı sırların saklanmayacağını öğretin:

Çocuğunuza başına gelebilecek olumsuz durumları saklamasının doğru olmayacağını, karşısındaki kişi "bu bizim sırrımız sakın kimseye söyleme" dese de bu sırrın saklanmayacağını; bunun kötü bir sır olduğunu öğretin.

10-Çocuğunuza "İyi" ve "Kötü" Dokunma Arasındaki Farkı Öğretin.

Çocuğunuza, kimlerin kendisine dokunabileceğine, öpebileceğine ve sarılabileceğine kendisinin karar verme ve "hayır" deme hakkını vermeli, böyle bir hakkının olduğunu bilmesini sağlamalısınız.

Herhangi birinin uygunsuz bir şekilde ona dokunması halinde neler yapması gerektiğini ona öğretin.

Örn."Eğer birisi (bu tanıdığın biri dahi olsa!!!) sana, seni rahatsız edecek biçimde dokunuyorsa (özellikle de özel bölgelerine) bu kötü dokunmadır, buna izin vermemelisin, kesin bir dille 'hayır' demeli ,hemen oradan uzaklaşıp bir yetişkinden yardım istemelisin"

İyi Dokunma

-Uyandıığında annenin sana sarılması ve öpmesi, Babanın iyi geceler dilemek için sarılması ve öpmesi

-Anneanne ve dedenin ziyarete geldiklerinde seni kucaklaması ve öpmesi

Kötü Dokunma

Kişinin kendini rahatsız hissetmene neden olan dokunmalar genellikle kötü dokunmalardır.

—Dokunulmasını istemediğin halde sana dokunulursa bu bir kötü dokunmadır.

—Dokunan kişi kendini rahatsız hissetmene neden oluyorsa, bu kötü bir dokunmadır.

—Dokunma seni korkutuyor ve sinirlendiriyorsa bu bir kötü dokunmadır.

—Dokunan kişi bunu hiç kimseye söylememeni istiyorsa bu bir kötü dokunmadır.

—Dokunan kişi bunu başkasına söylersen sana bir zarar vereceğini tehdidinde bulunuyorsa bu bir kötü dokunmadır.

DİKKAT! Bu bilgileri çocuğa verirken çok dikkatli olmamız gerekmektedir.

Yukarıda yer alan bilgileri çocuğunuza anlatırken çocuğunuzun yaşını, gelişimini, ortamı dikkate alarak, sakın ve soğukkanlı bir şekilde davranmanız son derece önemlidir. Çünkü panik havası içersinde ve sıkça yapılan hatırlatmalarla verilen bilgiler çocukları insanlardan korkan, her şeye şüpheyle bakan saplantılı kişilikler haline getirebilmektedir.

Cinsel İstismarla İlgili Doğru Bilinen Yanlışlar:

Yanlış: Çocuklar cinsel istismarı hayal güçlerinin genişliği nedeniyle uydururlar.

Doğrusu: Çocuklar bu konuda yalan söylemezler! Bu konuda hikâye uydurana çok az rastlanır.

Yanlış: Çocuk; yaşadıklarını yakın zamanda ya da büyüyünce unuttur. Fazla kurcalanmamalı.

Doğrusu: Tek bir kez bile olsa cinsel istismar, çocuğun ruhsal ve fiziksel sağlığı açısından ciddi derecede zarar vericidir!

Yanlış: Genelde çekici, güzel, açık giyinen kişiler ya da sessiz, pasif çocuklar istismara maruz kalırlar.

Doğrusu: Her çocuk ve her yetişkin cinsel istismara maruz kalabilir!

Yanlış: Cinsel istismar açısından tehlikeli yerler parklar, genel tuvaletler, ıssız sokaklar, karanlık yerler, boş inşaat sahaları zannedilir.

Doğrusu: İstismarcının tercih ettiği yerler genellikle çocuğun tanıdığı, bildiği yerlerdir: Okul ve çevresi, evle okul arasındaki yol, bir arkadaş ya da akrabanın evi ya da çocuğun kendi evidir.

Yanlış: İstismarcılar genellikle kötü görünümlü, yabancı erkeklerle, sokaktaki serserilerdir.

Doğrusu: Olayların %80-95'inde fail 20-40 yaşları arasında istismara uğrayan çocuğun tanıdığı evli ve çocuklu erkeklerdir.

Yanlış: İstismara genelde yoksul ailelerin çocuklarında rastlanır.

Doğrusu: Her türlü ailede istismara rastlanmaktadır.

Yanlış: Çocuklara akıllı-uslu, açığıöz olmalarını söyleyerek onları istismara karşı korumuş oluruş.

Doğrusu: Çocukları bu konuda eğitmeliyiz. Çocuğumuza böyle bir durumla karşılaştığında nasıl davranacağını ve neler yapacağını öğretilmeliyiz.

Yanlış: Herhangi bir istismar durumu ile karşılaştığımızda olayı kimseye duyurmadan gizli kalmasını sağlamak daha doğrudur.

Doğrusu: Olayı gerekli yerlere bildirmemek, gizli tutmak hem istismarı sona erdirmeyecek hem de istismarcıyı daha da güçlü bir hale getirecektir.